Terug in de tijd wandelen

ORANJESTAD — De Paseo Monumental dat gisteren in San Nicolas plaatsvond, was een wandeling terug in de tijd. Ruim achttien monumentale panden waren voor het publiek opengesteld, en bij de meeste was het duidelijk hoe meedogenloos tijd en de elementen toeslaan.

door Annaica Flores

De woning van mevrouw Hope aan de Sint Johnstraat 21 vormt een uitzondering hierop. Het houten huis uit 1935 is uitstekend onderhouden, zelfs de kleur is hetzelfde gebleven. Het lijkt daarom of de tijd letterlijk stil is blijven staan, ware het niet dat in de keuken een magnetron staat en in de woonkamer een moderne televisie.
Het huis is door de broers Joseph en Aaron Hope gebouwd en van binnen veel ruimer dan in eerste instantie lijkt. De woning telt een kleine veranda, drie slaapkamers, een woonkamer, een hal, een ruime keuken, een gang en twee badkamers waarvan een zich buiten het huis bevindt. De badkamer binnen heeft zelfs een bad. Aan de achter- en zijkant van het huis is een grote tuin die vol fruitbomen en kruiden staat.
De eigenaresse heeft ervoor gekozen om de inrichting van het huis in de originele staat te houden en de meubels worden nog steeds gebruikt; van de hoge metalen bedden en kaptafels met grote spiegels, tot de linnenkasten en de zithoek, die allemaal uit de jaren dertig zijn. Mevrouw Hope groette de bezoekers zondag hartelijk en was duidelijk trots op haar woning. Ze is nog fit en krijgt elk jaar bezoek van familie uit het buitenland die gedurende hun verblijf op het eiland bij haar logeren.

Zondaar
Een ander monument dat nog bewoond wordt, is het *cunucu*-huis aan de Pastoor Hendrikstraat 102. Deze is in 1925 gebouwd door Jacob Arends, die de grootvader is van de huidige bewoner. Dit huis heeft drie slaapkamers, een voor- en achterkamer, een keuken met traditionele *fogón* (kookhaard) en een zeer grote tuin. Hoewel een deel van het oorspronkelijke meubilair nog wordt gebruikt, zoals het tweepersoonsbed, de zithoek en de jaren dertig koelkast van Frigidaire, is het overgrote deel van het meubilair in een ongebruikte slaapkamer opgeslagen. De woning verkeert bovendien in zeer slechte staat. Het golfplaten dak zit vol gaten, er zit geen verf meer op de houten muren en op verschillende plekken is het hout weggerot.
"Ik ben in dit huis geboren en getogen, en ik ga er ook dood net als mijn grootouders, ouders en vrouw", laat meneer Arends weten. Als kind werkte hij al in de *cunucu,* en hij heeft gezien hoe zijn ouders zijn opa en oma tot hun overlijden verzorgden. Hij heeft op zijn beurt zijn moeder en vader, met hulp van zijn vrouw, in het huis verzorgd totdat deze ook doodgingen. Arends moest noodgedwongen stoppen met werken toen zijn vrouw invalide werd. "Ik heb haar zelf verpleegd en verzorgd, maar ze is vorig jaar in augustus overleden", zegt hij weemoedig.
Op zijn brievenbus staat, behalve zijn adres, het onderschrift *Cas di pekador;* zondaarshuis. "Dat heb ik zelf gedaan en weet je waarom", zegt Arends. "Ik las een keer een bijbeltekst en vond het zo toepasselijk op mijn leven. Ik word door iedereen voor zondaar uitgemaakt. Maar dat zijn we allemaal. De kunst is om van je zonde te leren en niet in herhaling te vallen. Het belangrijkste is om van je eigen daden bewust te zijn, niet de vinger naar anderen te wijzen, maar naar jezelf. Dat is mijn motto en daarom heb ik dat op mijn brievenbus geschreven", besluit hij. "Ik heb vertrouwen in God, en trek me niets aan van wat mensen zeggen."

Foto: Raúl Henriquez.

De uitstekend onderhouden woning van mevrouw Hope aan de St. Johnstraat vormde een uitzondering tijdens de Paseo Monumental afgelopen zondag waarbij achttien monumentale panden in San Nicolas werden opengesteld voor publiek. De meeste gebouwen waren in zeer slechte staat van onderhoud. Linksonder de slaapkamer van Hope, ook nog in originele staat. Rechtsonder het roze'cunucu-huis' aan de Caya Dick Cooper met nog een authentieke kookhaard.

Schreeuw om aandacht
Ook de eigenaar van het bedrijfspand aan de Kazernestraat 3 was aanwezig, in het gedeelte dat vroeger een ijsfabriek was. Aan de voorkant was de bakkerij Central Madeirense met bijbehorende winkel. "Dit is van mij en mijn vier broers", laat de man weten. "Tot twee jaar geleden draaide deze ijsfabriek nog, maar onze kinderen wilden de zaak niet voortzetten, dus besloot ik de boel dicht te gooien." De tijd is in het grote bedrijfspand ook stil blijven staan. In de ijsfabriek staan de flessen extract nog op de planken, sommige half leeg en sommige nog ongeopend. De mixers, vrieskisten en ijsvormen staan nog op dezelfde plek als toen ze nog gebruikt werden, net als de apparatuur en broodvormen in de bakkerij. Alles zit echter onder een dikke laag roet en spinnenwebben.
Het enige bedrijfspand uit die tijd dat nog in goede staat verkeert en nog gebruikt wordt, is het gebouw aan de B, van de Veen- Zeppenveldtstraat 7, waar de Dienst Sociale Zaken in huist. Het gebouw is wel wat verbouwd en van airco voorzien, maar deze aanpassingen hebben de oorspronkelijke architectuur waaruit de zogeheten Nieuwe Bouwstijl sterk naar voren komt, niet aangetast.
De Paseo Monumental was een goede gelegenheid voor het publiek om door de straten van San Nicolas te lopen, waar er normaal gesproken niemand anders dan omwonenden of mensen die in de buurt werken komen. Het was wel beter geweest als de organisatie had gezorgd voor meer achtergrondinformatie over de panden, interieur en de omgeving waarin ze liggen. Ze had bijvoorbeeld bij ieder pand een gids kunnen neerzetten, die met verhalen de vaak lege en slecht onderhouden panden alsnog te doen herleven in de verbeelding van de bezoekers. Boven alles, was deze wandeling de confrontatie met een belangrijk deel van ons eiland dat steeds meer verpauperd vanwege gebrek aan onderhoud, en een geruisloze schreeuw om aandacht en redding.